

27.4.2010

57 §

30.3.2010 pöydälle pantu asia

KAUPUNGINMUSEON PALVELUVERKKOSUUNNITELMA

Museo

Esityslistan asia Mj/11

Johtokunta päätti hyväksyä palveluverkkoselvityksen muilta osin paitsi Tuomarinkylän kartanon osalta. Johtokunta katsoo, että Tuomarinkylän kartanomuseo tulee säilyttää edelleen osana Kaupunginmuseon kokonaisuutta.

Johtokunnan päätöksen mukaisesti seuraavat museot säilyvät edelleen: Sederholmin talo, Hakasalmen huvila, Ratikkamuseo, Ruiskumestarin talo, Työväenasuntomuseo ja Tuomarinkylän kartano.

Luovutettavia tai lakkautettavia toimipisteitä ovat: Voimalamuseo, Koulumuseo nykyisessä paikassaan ja Lastenmuseo nykyisessä paikassaan, sekä Katumuseo.

Päätöstään johtokunta haluaa perustella edelleen seuraavasti:

Voimalamuseon osalta: Nykyisessä taloudellisessa tilanteessa Tilakeskuksen koko vuodelta perimä vuokra (131 900 E/v.) on kovin korkea museon maksettavaksi, kun museota on pidetty auki vain kesäkaudella.

Koulumuseo: Koulumuseon toiminta Kalevankatu 39–41:n tiloissa lakkaa vuoden 2011 alusta alkaen ja toiminnat siirretään Sederholmin taloon. Uusi tila on sijainniltaan erinomainen ja tarjoaa synenergiaetuja osana Elefantin korttelin uutta museokokonaisuutta.

Lastenmuseo: Lastenmuseo on toiminut tähän asti Tuomarinkylän kartanon sivurakennuksessa. Edellinen johtokunta teki periaatepäätöksen museon siirtämisestä Hakasalmen huvilaan. Siirtoa on jo jonkin verran jo ennätetty suunnitella. Suunnittelumäärärahoille ei kuitenkaan ole saatu kaupungilta jatkoa. Johtokunta haluaa turvata Lastenmuseon toiminnan jatkon siirtämällä sen toimintoja Sederholmin taloon, jonne se voinee siirtyä vuonna 2012. Sederholmin talosta muodostuu näin – ainakin toistaiseksi - lasten ja koululaisten talo.

Hakasalmen huvila: Yllä oleva ratkaisu tarkoittaa sitä, että Hakasalmen

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinro	Y-tunnus
PL 4300 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunginmuseo@hel.fi	Sofiankatu 4 Helsinki 17 http://www.helsinginkaupunginmuseo.fi	+358 9 310 1041	+358 9 310 36664	800012-62637	0201256-6 Alv.nro FI02012566

27.4.2010

huvila jää ainakin toistaiseksi vaihtuvien näyttelyiden tilaksi, museon ”ykkösnäyttämöksi”. On myöhemmin harkittava erikseen, jos kaupungin taloudellinen resursointi sen sallii, Lastenmuseon siirtoa Hakasalmen huvillaan johtokunnan alkuperäisen tarkoituksen mukaisesti.

Tuomarinkylän kartano: Tuomarinkylän kartanomuseo on Kaupunginmuseon toiseksi vanhin toimipiste. Se on ainoa Kaupunginmuseon osamuseo, joka sijaitsee kaupungin keskustan ja kantakaupungin ulkopuolella, vuoden 1946 suurliitoksen alueella. Johtokunta pitää tärkeänä, ettei kaupungin kulttuuritarjontaa liaksi sijoiteta pelkästään kaupungin vanhoille ydinalueille. Kartano on edelleen elävä ja toimiva kokonaisuus ja retkeilijöiden suosima paikka. Johtokunta tiedostaa myös sen, että mitä erilaisimmat kansalaisryhmät ovat toimineet kartanomuseon säilyttämisen puolesta.

Katumuseo: Johtokunta hyväksyy taloudellisten syiden vuoksi sen, että Sofiankadun katumuseoon ei lähimmässä tulevaisuudessa ja museon suunnittelussa uhrata varoja. Johtokunta samalla kuitenkin katsoo, että Katumuseo mitä parhaiten sopii osaksi torikortteleiden elävöittämis- ja kehittämishanketta, eli on elämyksellinen osa suunnittelun alaista kokonaisuutta. Katumuseo on ollut itsenäinen kulttuurinen osa kaupunkilaisten ja kansalaisten arkitajuntaa, eikä vain eteinen Sofiankadun museoon. Johtokunta toivoo, että jossakin vaiheessa, kun talous antaa sille myöten, Katumuseo voidaan palauttaa esittäväksi osaksi katukulttuurissa tapahtunutta muutosta.

Sofiankatu 4 ja Kokoelma-, konservointi- ja varastotiloja koskevat suunnitelmat.

Edessä olevina vuosina Museon Sofiankatu 4:ssä sijaitsevan päätoimipisteen siirtyminen Sarvikuonon korttelista Elefantin kortteliin yhtäältä ja kokoelmatoimintojen keskittäminen Honkanummen kokoelmakeskukseen toisaalta, ovat museon ylivoimaisesti keskeisimmät projektit. Hankkeet ovat mm. konservointilaitoksen tilakysymyksen vuoksi tiukasti sidoksissa toisiinsa.

Johtokunta pyrkii kaikin vallassaan olevin tavoin tukemaan suurten projektien läpiviennin onnistumista.

Johtokunta katsoo, että museotoiminnan supistaminen on ristiriidassa kaupungin johdon ajaman Helsingin elävöittämisen kanssa. Museot ovat olennainen osa kaupungin tarjoamia kulttuuripalveluja, joiden käyttäjinä ovat yhtä lailla helsinkiläiset kuin kotimaiset ja ulkomaiset

27.4.2010

matkailijat.

Esityslistan liitteenä ollutta palveluverkkoselvitystä muutetaan päätöksen edellyttämällä tavalla seuraavaksi:

KAUPUNGINMUSEON PALVELUVERKKOSELVITYS

Kaupunginmuseon palveluverkon nykytila

Kaupunginmuseolla on vuokrattuna kaikkiaan 10 näyttelytoimipistettä, 3 kokoelmakeskusta ja 1 verstastila. Näyttelytoimipisteistä Sofiankadun toimipiste on varsinainen päärakennus sisältäen museon hallintotoiminnot, arkistot, kuva- ja konservointilaitokset. Kaikki näyttelytoimipisteet on vuokrattu tilakeskukselta ja muut toimitilat kaupungin ulkopuolisilta toimijoilta. Yhteensä vuokrattua pinta-alaa on 17 133 m², josta sisäistä tilaa 8 172 m² ja ulkoista 8 961 m². Vuokramenot v. 2010 ovat yhteensä 2 355 380 €, josta sisäisiä vuokria 1 506 222 € ja ulkoisia 849 158 €.

Kaupunginmuseon näyttelytoimipisteet muodostavat museoverkon, jonka kautta kerrotaan kaupungin ja sen asukkaiden vaiheista. Kukin näyttelypiste sijaitsee kulttuurihistoriallisesti arvokkaissa rakennuksissa ja kertoo omaa ainutlaatuista tarinaansa kaupungin menneisyydestä. Kymmenestä näyttelypisteestä neljä sisältää useita rakennuksia (Koulumuseo 2; Hakasalmen huvila 2; Ruiskumestarin talo 2; Voimalamuseo 3; ja Tuomarinkylässä on kartanomuseo ja lastenmuseo omissa rakennuksissaan).

Yhdessä toimipisteessä, Ratikkamuseossa, on v. 2008 alkaen toteutettu kulttuurialalla ainutlaatuinen public private partnership – ratkaisu yhteistyössä Kulttuuritehdas Korjaamon ja Kulken kanssa. Ratkaisussa yksityinen toimija ylläpitää museon päivittäistoimintoja, vastaa tilojen valvonnasta ja turvallisuudesta ja tuottaa tiloihin monipuolisia kulttuurisisältöjä.

Kaikissa toimipisteissä palvellaan kaiken ikäisiä, niin helsinkiläisiä kuin matkailijoitakin. Kaupunginmuseo tarjoaa niissä museopalveluita eli ensisijaisesti näyttelyitä, museopedagogisia palveluita, erilaisia ohjelma- ja tapahtumapalveluita, museokauppapalveluita (julkaisuja ja muita museokauppatuotteita) ja mahdollisuuksien mukaan muuta asiantuntijapalvelua. Toimipisteet ovat monipuolisia oppimis- ja

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinro	Y-tunnus
PL 4300 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunginmuseo@hel.fi	Sofiankatu 4 Helsinki 17 http://www.helsinginkaupunginmuseo.fi	+358 9 310 1041	+358 9 310 36664	800012-62637	0201256-6 Alv.nro FI02012566

27.4.2010

elämysympäristöjä, joita mm. koulut ja päiväkodit hyödyntävät aktiivisesti.

Kaupunginmuseolla on sopimus Palmian Juhlapalveluiden kanssa museoiden tilojen vuokraamisesta yksityistilaisuuksiin, joten museotilat ovat soveltuvin osin käytettävissä erilaisiin yksityisiin tapahtumiin. Palmia tilittää yksityistilaisuuksien vuokratuloja museolle vuosittain noin 5 000 euroa.

Päätoimipaikassa, Sofiankatu 4:ssä on perusnäyttelyn lisäksi konservointilaitos, kuva-arkistopalvelut, arkistotilat, elokuvateatteri, museokauppa sekä pääosa museon toimistosta, jossa työskentelevät tarjoavat oman erityisalansa asiantuntija- ja tietopalveluita.

Eri puolilla pääkaupunkiseutua (Malmi, Honkanummi ja Hyrylä) sijaitsevat kokoelmakeskukset on vuokrattu tilapäisinä määräajaksi vuoteen 2011 ja -12. Kaikissa näissä toimipisteissä annetaan myös kokoelmapalveluita pääsääntöisesti tutkijoille, toisille museoille (lainaustoiminta) ja alan harrastajille. Nykyiset tilat soveltuvat huonosti asiakaspalveluun.

Palveluverkon sijoittamisen kriteerit

Museotoimintaa ohjaa *museolaki* (729/1992; muutos 1166/1996, 644/1998, 877/2005), jonka 2 §:ssä todetaan tiloista mm. ”*museon näyttely-, työ- ja yleisötilat sekä kokoelmien hoitoon ja säilytykseen tarkoitetut tilat ovat tarkoituksenmukaisia*” ja ”*museon toiminta on ympärivuotista ja sen kokoelmat ovat museon käyttäjien tavoitettavissa*”.

Museon palveluverkon tavoitteena on tuoda yhteistä kulttuuriperintöä ja siihen liittyvää tietoa kansalaisten ulottuville. Sijoittuminen eri-ikäisiin ja -tyyppisiin rakennuksiin tarjoaa mahdollisuuden myös kaupungin historian temaattiseen käsittelyyn (agraari kartanokulttuuri, työväenasuminen, liikennehistoria jne.).

Museon palveluverkko sijoittuu kulttuurihistoriallisesti arvokkaisiin, suojeltuihin rakennuksiin tai ympäristöihin, joille kulloinkin on etsitty soveltuvaa käyttöä ja käytön museona on katsottu palvelevan kaupunkilaisia parhaiten. Museon palveluverkolla ei siten ole moniin muihin lakisääteisiin toimintoihin liittyvää väestöllistä tai alueellista palveluvalvoiteperustetta.

Palveluverkon tavoitetila ja keskeiset suunnitelmat

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinro	Y-tunnus
PL 4300 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunginmuseo@hel.fi	Sofiankatu 4 Helsinki 17 http://www.helsinginkaupunginmuseo.fi	+358 9 310 1041	+358 9 310 36664	800012-62637	0201256-6 Alv.nro FI02012566

27.4.2010

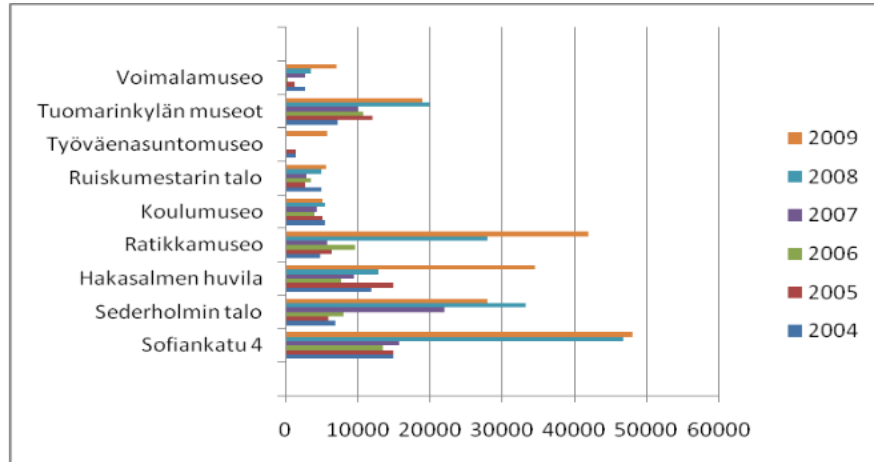
Kaupunginmuseon keskeisenä strategisena tavoitteena on laadukas ja dynaaminen museo, jolla on mahdollisimman hyvät edellytykset tuottaa monipuolisia ja vaihtuvia sisältöjä kansalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi. Tavoitteena on elinvoimainen museoverkko, joka tarjoaa sisällöllisesti korkeatasoista museopalvelua. Kaupunginmuseo haluaa parantaa yleisöpalveluitaan, kehittää ja selkeyttää museoidensa profiileja ja parantaa niiden saavutettavuutta. Toisaalta lähtökohtana on tosiasia, etteivät resurssit riitä nykyisen kymmenen näyttely- ja toimipisteen ylläpitoon, eivätkä vuokramenot saa nousta, vaan niistä tulee etsiä säästöjä.

Kaupunginmuseo pyrkii edelleen kasvattamaan museokävijöiden määrää ja lisäämään toistuvia museokäyntejä, jolloin myös museopisteiden käyttö on tehokkaampaa. Vapaa pääsy tukee tätä tavoitetta. Museoiden kävijämäärä on kasvanut voimakkaasti. Vuonna 2006 kaupunginmuseon toimipisteissä vieraili yhteensä 57 255 kävijää; v. 2007 yhteensä 72 665 kävijää. Vapaan pääsyn myötä vuoden 2008 näyttelykävijöiden määrä kasvoi 112 %, kaikkiaan 154 349:n näyttelykävijään ja edelleen 26 %:lla vuonna 2009, yhteensä 194 413 näyttelyvieraseen.

TOIMIPISTEIDEN KÄVIJÄT 2004-2009						
	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Sofiankatu 4	14 864	14 953	13 513	15 763	46 667	47 942
Sederholmin talo	6 904	5 870	8 017	22 025	33 270	27 980
Hakasalmen huvila	11 829	14 953	7 613	9 473	12 883	34 454
Ratikkamuseo	4 720	6 297	9 650	5 741	27 888	41 931
Koulumuseo	5 477	5 075	3 924	4 309	5 431	5 023
Ruiskumestarin talo	4 851	2 619	3 486	2 814	4 858	5 528
Työväenasuntomuseo	1 361	1 359	179	suljettu	suljettu	5 682
Tuomarinkylän museot	7 209	12 002	10 639	9 931	19 843	18 854
Voimalamuseo	2 720	1 258	234	2 609	3 559	7 019
yht.	59 935	64 386	57 255	72 665	154 399	194 413

27.4.2010

Museolla on taloussuunnitelmakaudella kaksi pähanketta, päätoimipaikan Sofiakatu 4:n siirto Elefanttikortteliin ja KoKe-hanke (kokoelma- ja konservointikeskus) Honkanummelle, jotka molemmat vaikuttavat museon koko palveluverkkoon. Kolmas keskeinen muutoshanke, Lastenmuseon siirto Hakasalmen huvilaan, on jouduttu siirtämään taloussuunnitelmakauden ulkopuolelle.

Parhailaan on käynnissä museon päätoimipisteen Sofiankatu 4:n siirron suunnittelu läheiseen Elefanttikortteliin K4 (jossa on jo yksi Hkm:n museoista, Sederholmin talo) osana Torikortteleiden kehittämistä ja elävöittämistä. Torikortteleiden kehittämishankkeen osana voidaan parantaa tilanahtaudesta kärsivän päätoimipisteen yleisöpalvelutiloja, saada tiloja mm. vaihtuville näyttelyille, museokahvilalle, museon ohjelma- ja tapahtumatuotannolle sekä laajemmalle museokaupalle. Elefanttikorttelista luodaan museon todellinen lippulaiva ja museobrändin aito ankkuri, josta suuri yleisö tietää aina löytävänsä mielenkiintoisia sisältöjä, näyttelyitä ja tapahtumia.

Elefanttikorttelin hankesuunnittelu valmistuu päätöskäsittelyyn syksyllä 2010. Rakentaminen alkaa 2011 ja valmistuu vuoden 2012 lopulla. Elefanttikortteliin ei mahdu museon Sofiankatu 4:n tiloista konservointilaitos ja päätearkistot, joille on löydettävä tilat kokoelmakeskuksesta.

Museon keskeisenä strategisena tavoitteena on useassa paikassa nyt hajasijoitettuna olevien kokoelmatilojen keskittäminen yhteen paikkaan. Kokoelma- ja konservointikeskuksen ensimmäinen tarveselvitys on

27.4.2010

hyväksytyt johtokunnassa jo v. 2005. Nykyisten määräaikaistilojen vuokrasopimukset umpeutuvat 2011 ja 2012 ja lisäksi em. Sofiankatu 4:n konservointilaitos ja päätearkistot eivät mahdu Elefanttikortteliin, mikä tekee hankkeesta erityisen kiireellisen. Yhteistyössä taidemuseon ja tilakeskuksen kanssa valmisteltiin 2008–2009 KoKe-hanketta (kokoelma- ja konservointikeskus), jolle tutkittiin kaksi vaihtoehtoa, kaupungin oma investointihanke ja yksityisen rakennuttajan vuokratilahanke. Molemmat vaihtoehdot kaatuivat talouskriisiin ja hankkeen suureen kokoon. Hankkeen kiireellisyyden vuoksi kaupungin museo on valmistellut kolmatta, tilaohjelmaltaan pienempää ratkaisuvaihtoehtoa yhteistyössä tilakeskuksen kanssa. KoKe-hankkeella pyritään saamaan asianmukaiset säilytys- ja työtilat kokoelma-, konservointi- ja museoverstastoiminnalle, tehostamaan prosesseja toiminnot yhteen paikkaan keskittämällä sekä parantamaan kokoelmien saavutettavuutta ja asiakaspalvelua.

Kaupunginmuseon johtokunta hyväksyi suunnitelman Tuomarinkylän Lastenmuseon siirrosta Hakasalmen huvilaan v. 2011. Muutoksella haluttiin luoda Hakasalmen huvilalle selkeä toimintaprofiili osana Finlandia-puistoa, lisätä lapsiperheiden kulttuuripalveluita keskustassa, missä lapsien määrä on kasvussa sekä parantaa museon saavutettavuutta eri puolilta kaupunkia tuleville lapsiryhmille ja muille vieraille. Hankkeen suunnittelu oli pitkällä syksyllä 2009, mutta hanke poistettiin talonrakennusohjelmasta ja jouduttiin lykkäämään taloussuunnitelmakauden ulkopuolelle.

Palveluverkkoselvityksen pohjalta käydyssä keskustelussa on tuotu esille huoli lasten museopalveluiden ja -toimintojen säilymisestä, erityisesti Lastenmuseon ja Koulumuseon lopettamisesta. Käydyn keskustelun pohjalta museo on joutunut tarkistamaan lähivuosien tilakysymyksiin liittyviä tavoitteitaan. Museo onkin siksi ryhtynyt selvittämään uutta ratkaisumallia, jossa Lastenmuseon ja Koulumuseon toimintoja siirrettäisiin Sederholmin taloon osaksi Elefanttikorttelin kokonaisuutta. Perinteiselle museonäyttelylle olosuhteiltaan haasteellinen Sederholmin talo voisi tarjota elämykselliset puitteet em. museoissa tapahtuville pedagogisille toiminnoille. Lastenmuseo sijaitsisi aiemman strategisen tavoitteen mukaisesti keskustassa ja toimintaan ei näin syntyisi myöskään monivuotista katkosta. Elefanttikorttelin kokonaisuuteen saataisiin näin hyvä tilakokonaisuus lapsille. Alkuperäiseen suunnitelmaan Lastenmuseon siirrosta Hakasalmen huvilaan voitaisiin myöhemmin, taloudellisesti suotuisammassa olosuhteissa uudelleen palata. Hakasalmen huvila säilytettäisiin siten toistaiseksi vaihtuvien

27.4.2010

näyttelyiden paikkana.

Karsittu palveluverkko ja elinvoimaiset toimipisteet

Kaupunginmuseo esittää toimipisteverkon karsimista ja toimintojen keskittämistä. Ehdotuksessa kaikkien toimipisteiden lukumäärä supistuu 14 toimipisteestä seitsemään. Kymmenestä erillisestä näyttelypisteestä syntyy toimintoja siirtämällä, keskittämällä ja osin lopettamalla kuusi näyttelytoimipistettä.

Supistettua toimipisteverkkoa voi luonnehtia viiden kohdan ohjelmaksi:

1. Kaupunginmuseolla on vahva keulakuva Elefanttikorttelissa perus- ja vaihtuvine näyttelyineen; Sederholmin talo on osa uutta, v. 2013 avattavaa kokonaisuutta sisältäen lakkautettavien Lastenmuseon ja Koulumuseon toimintoja.
2. Kokoelmatoiminnat keskitetään Honkanummelle, KoKe-hanke nykyisten tilojen laajenuksena. Kokoelma- ja konservointikeskus avataan yleisölle soveltuvin osin.
3. Hakasalmen huvila säilyy toistaiseksi vaihtuvien näyttelyiden tilana.
4. Ratikkamuseon toiminta jatkuu yhteistyössä Korjaamon ja Kulken kanssa sopimuksen mukaisesti vuoteen 2018.
5. Pienet toimipisteet, Ruiskumestarin talo ja Työväenasuntomuseo jatkavat elämyksellisinä arjen historian kohteina. Tuomarinkylän kartanomuseo säilyy ainoana kantakaupungin ulkopuolisena toimipisteenä.

Säilyvät museot ja toiminnot:

Sederholmin talo, Aleksanterinkatu 14–18

Museo avattiin vuonna 1995. Siellä oli aluksi Sederholmin kauppiasperheen tarinan kautta 1700-luvun ja Ruotsin ajan historiaa esittelevä näyttely, mutta se on sittemmin toiminut monenlaisten vaihtuvien näyttelyiden paikkana. Rakennuksen pinta-ala on 478 m², vuosivuokra 91 841 €/v. (16 €/m²). Sederholmin talo on ollut suosituimpia museon toimipisteitä, v. 2008 siellä vieraili 33 270 ja v. 2009 yhteensä 27 980 kävijää (3,28 €/kävijä).

Sederholm säilyy osana v. 2013 avattavaa Elefantin uutta kokonaisuutta. Uudella kokonaisuudella elävöitetään torikortteleita ja pyritään lisäämään yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa.

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinro	Y-tunnus
PL 4300 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunginmuseo@hel.fi	Sofiankatu 4 Helsinki 17 http://www.helsinginkaupunginmuseo.fi	+358 9 310 1041	+358 9 310 36664	800012-62637	0201256-6 Alv.nro FI02012566

27.4.2010

Muutoshankkeen keskeisenä tavoitteena on yleisöpalvelun kehittäminen.

Elefanttikortteli on yksi osa museon toimintojen keskittämistä ja kehittämistä: sinne saadaan muuntuva ja elävä perusnäyttely, vaihtuvien näyttelyiden tilat, nykyistä paremmat yleisöpalvelu- ja tapahtumatilat, kuva-arkisto- ja tietopalvelut, nykyistä paremmat tilat yritys yhteistyölle, museokahvila ja laajempi museokauppa. Uudet tilat mahdollistavat museon omarahoitusosuuden lisäämisen. Sederholmin talon (478 m²) ja Elefanttikorttelin uusien tilojen (4 880 m² museon esittämällä tilaohjelmalla) pinta-ala on yhteenlaskettuna 5 358 m².

Elefanttikorttelin kokonaisuutta vahvistaen Sederholmin taloon voidaan tuoda lakkautettavista toimipisteistä Lastenmuseon ja Koulumuseon toimintoja ja näyttelyteemoja, jolloin se toimisi hyvin elämyksellisenä ja monipuolisena museopedagogisena tilana ja oppimisympäristönä. Kaikkien arimmille museoesineille olosuhteiltaan haasteellisen Sederholmin talon osoittaminen erityisesti lasten palveluille vastaisi museon strategisia tavoitteita, palvelut sijaitsisivat keskustassa hyvien liikenneyhteyksien tuntumassa, eikä toimintaan näin syntyisi myöskään monivuotista katkosta.

Hakasalmen huvila, Mannerheimintie 13 d

Hakasalmen huvila on kaupunginmuseon historian kannalta keskeinen paikka: vuonna 1911 perustetun museon ensimmäinen näyttely avattiin huvilassa vuonna 1912. Erityisesti 1990-luvulta alkaen museossa on ollut eripituisia vaihtuvia näyttelyitä.

Hakasalmen huvila on 1840-luvun merkkirakennus ja sekä arkkitehtonisesti että kulttuurihistoriallisesti erittäin arvokas. Museon käytössä on päärakennus, eteläinen sivurakennus ja vaunuvaja. Vuokra-alaa on yhteensä 741 m², vuosivuokra 99 895 € (11,23 €/m²).

Museo on kuulunut kaupunginmuseon suosituimpiin toimipisteisiin, vuonna 2008 kävijöitä oli 12 883 ja v. 2009 kaikkiaan 34 454 (2,90 €/kävijä.)

Kaupunginmuseon tavoitteena oli siirtää Tuomarinkylän Lastenmuseo Hakasalmen huvilaan v. 2011 osana museon juhlavuotta ja rakennusten ja pihan peruskorjauksen yhteydessä, mutta hankkeet on jouduttu kaupungin taloustilanteesta johtuen jouduttu lykkäämään, eikä tuleva korjaushanke ole mukana talonrakennusohjelmaluonnoksessa

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinro	Y-tunnus
PL 4300 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunginmuseo@hel.fi	Sofiankatu 4 Helsinki 17 http://www.helsinginkaupunginmuseo.fi	+358 9 310 1041	+358 9 310 36664	800012-62637	0201256-6 Alv.nro FI02012566

27.4.2010

vuosille 2011–2015. Hakasalmen huvila säilytetään toistaiseksi vaihtuvien näyttelyiden tilana. Aikanaan peruskorjauksen jälkeen joudutaan varautumaan korkeampaan neliövuokraan.

Ratikkamuseo, Eino Leinon katu 3

Raitioliikennemuseo avattiin Töölön korjaamohalleilla vuonna 1993 kaupunginmuseolle tulleen liikennelaitoksen kokoelman ja liikennehistorian esittelypaikaksi. Museo uudistettiin v. 2008, jolloin aloitettiin uudenlainen yksityisen Kulttuuritehdas Korjaamo Oy:n ja kaupunginmuseon sekä kulttuurikeskuksen yhteistyö. Yhteistyösopimus ulottuu vuoteen 2018. Raitioliikenne ja -vaunut ovat tärkeä osa Helsingin urbaania historiaa ja nykyhelsinkiläisyyttä. Ratikkamuseon pinta-ala on 1 436 m² ja vuosivuokra on 394 657 €/v. (22,90 €/m²), josta Kulttuuritehdas Korjaamo ja kulttuurikeskus maksavat museolle uudistukseen liittyneiden rakennuskustannusten aiheuttaman lisävuokran 142 452 €/v. Uudistuksen jälkeen kävijöitä on ollut aiempaa enemmän, v. 2008 kaikkiaan 27 888 puolesta toimintavuodesta ja v. 2009 yhteensä 41 931 Vuokrakustannuksiltaan Ratikkamuseo on yksi kalleimmista toimipisteistä (9,41 €/kävijä).

Ruiskumestarin talo, Kristianinkatu 3

Vuonna 1980 avattu Ruiskumestarin talo on kaupungin vanhimpia autenttisella paikallaan säilyneitä puutaloja. Kohde on pieni (170 m²), vaikeasti muuhun kuin museokäyttöön soveltuva kulttuurihistoriallisesti arvokas suojelukohde. Museona se on ainutlaatuinen ja elämyksellinen vierailukohde. Museo on alusta alkaen ollut suosittu sesonkimuseo, viime vuosina se on ollut avoinna joului- ja kesäkaudet, kävijöitä oli v. 2008 yhteensä 4 858 ja 5 528 vuonna 2009. Museon vuosivuokra on kohtuullisen pieni 24 354 €/v., 11,94 €/m²/kk (4,41 €/kävijä).

Työväenasuntomuseo, Kirstinkuja 4

Työväenasuntomuseo avattiin vuonna 1989 ja uudelleen kesällä 2009 korjattuna ja uudistettuna. Museo esittelee helsinkiläisen työväen asumisen arkea Pitkänsillan pohjoispuolella 1900-luvun alkupuolelta alkaen. Museo on alusta alkaen ollut museon pidetyimpiä näyttelypisteitä, elämyksellinen vierailukohde kulttuurihistoriallisesti arvokkaassa rakennuksessa. Museon on sesonkimuseo, avoinna vain kesäkuukausina.

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinro	Y-tunnus
PL 4300 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunginmuseo@hel.fi	Sofiankatu 4 Helsinki 17 http://www.helsinginkaupunginmuseo.fi	+358 9 310 1041	+358 9 310 36664	800012-62637	0201256-6 Alv.nro FI02012566

27.4.2010

Museon pinta-ala on 554 m², ja sen vuokra on 48 572 €/v, 7,31 €/m²/kk.

Ennen remonttia kävijöitä oli varsin vähän, mutta vuonna 2009 avatussa museossa vieraili 5 682 kävijää (8,55 €/kävijä).

Tuomarinkylän kartano

Tuomarinkylän kartanomuseo on avattu v. 1962 museon historian toisena toimipisteenä. Se on ainoa museon toimipiste, joka sijaitsee kantakaupungin ulkopuolella. 1700-luvun kartanomiljö ja rakennukset ovat arvokkaat ja ainutlaatuiset, mutta museolla ei ole ollut resursseja uudistaa näyttelyitä, joka on johtanut ylipitkiin näyttelyihin ja melko staattiseen museomielikuvaan. Lisäksi kävijöitä houkuttaviin tapahtumiin ja markkinointiin ei ole juurikaan mahdollisuuksia. Kävijämäärät ovat olleet siitä johtuen laskussa. Museon saavutettavuus muualta kuin Pohjois-Helsingistä on melko hankala ja museo tunnetaan varsin huonosti, vaikka ratsastustallitoiminta ja hyvät ulkoiluyhteydet Vantaajokilaaksossa lisäävät liikkuja alueella ja tekevät kartanosta otollisen retkikohteen.

Pinta-ala on 609 m², vuokra 7,27 €/m²/kk eli 53 114 €/v.

Kartanossa oli v. 2008 yhteensä 8 144 kävijää, ja v. 2009: 6 154

(8,63€/kävijä) ja suunta on ollut edelleen laskeva. Koko

Tuomarinkylän museokohteen kävijät ks. Lastenmuseo. Selvästi

suurempi osa vieraista käy Lastenmuseossa kuin kartanomuseossa.

Luovutettavat ja lakkautettavat toimipisteet ja siirrettävät toiminnot:

Voimalamuseo, Hämeentie 163

Voimalamuseo avattiin kunnostettuna vuonna 2000. Museo oli ennen sitä osa Tekniikan museon kokonaisuutta. Hieno koskimaisemassa sijaitseva Helsingin vesilaitokseen liittyvä kolmesta rakennuksesta (mylly, vesivoimala ja höyryvoimala) koostuva rakennuskokonaisuus, joka on kunnostettu sesonkimuseoksi eli se on avoinna vain kesäkaudella ja museokäytössä vain noin 3 kk/vuosi. Kaupunginmuseo maksaa tilakeskukselle vuokraa kuitenkin koko vuodelta 109 916 €/v (10,80 €/m²/kk). Pinta-ala on 848 m².

Kävijämäärä on varsin alhainen, v. 2009 yhteensä 7019; 2008: 3559.

Vuokra oli viime vuonna 18,60 €/kävijä.

Koska Helsingin Energia käyttää ja ylläpitää museossa vesivoimalaa, joka on sille imagon ja markkinoinnin kannalta merkityksellistä

Postiosoite

PL 4300
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginmuseo@hel.fi

Käyntiosoite

Sofiankatu 4
Helsinki 17
<http://www.helsinginkaupunginmuseo.fi>

Puhelin

+358 9 310 1041

Faksi

+358 9 310 36664

Tilinro

800012-62637

Y-tunnus

0201256-6
Alv.nro
FI02012566

27.4.2010

toimintaa, on kaupunginmuseo alustavasti tunnustellut Helsingin Energian kiinnostusta ottaa vastattavakseen tilavuokrasta ja Tekniikan museon mahdollisuudesta tuottaa Voimalamuseon palvelut Energialle. Tunnustelut eivät ole kuitenkaan toistaiseksi tuottaneet hedelmällistä lopputulosta.

Museosta luovutaan 1.10.2010 alkaen.

Koulumuseo, Kalevankatu 39–41

Koulumuseo avattiin vuonna 2000 kunnostettuihin kulttuurihistoriallisesti arvokkaisiin 1800-luvun puutaloihin. Se on toiminut alusta alkaen sesonkimuseona, aluksi avoinna vain koulujen lukukausien aikana ja viime vuosina avoinna lukukausien aikana vain viikonloppuisin sekä ryhmille tilauksesta. Kävijöitä on vähän: 2009: 5 023; 2008: 5 431.

Koulujen ja oppimisen historia on teemana tärkeä ja se tullaan tuomaan esille Elefanttikorttelissa, jossa Koulumuseon toimintojen sijoittumista ensi sijassa Sederholmin taloon tutkitaan. Vanhan ajan oppitunti ja koululauluillat ovat tuotteina onnistuneita ja kannattavia jatkossakin, ja niiden tarjoamista voidaan jatkaa myös Elefanttikorttelissa.

Itse rakennukset ovat 1800-luvun asuintaloina huonosti koulumuseoksi sopivia, mutta kellarissa olevan hyvän työpajatilan Agda Blomin tilalle tutkitaan sopivat tilat Elefanttikorttelista, lähinnä Sederholmin talosta. Pinta-ala 412 m². Neliövuokrahinta on korkea 17,83 €/m² eli 88 175 €/v. (17,55 €/kävijä).

Museosta luovutaan vuoden 2011 alusta alkaen. Rakennukset voidaan muuntaa muuhun käyttöön, esim. takaisin asunnoiksi.

Lastenmuseo

Vuonna 1992 avattu Lastenmuseo toimii Tuomarinkylän kartanon sivurakennuksessa arvokkaassa 1700-luvun miljöössä.

Toimintaperiaatteena on ollut tuottaa sinne temaattisia näyttelyitä, joiden aiheita on työstetty lasten lomakursseilla. Resurssit eivät viime vuosina ole kuitenkaan riittäneet näyttelyiden uudistamiseen, joten niiden kestoaika on venynyt. Lastenmuseon pinta-ala on 195 m², vuokra 12,25 €/m² eli 28 678 €/v.

Tuomarinkylän museoiden vuokra on yhteenlaskettuna 81 792 €/v. (4,34 €/kävijä)

Tuomarinkylän ja Lastenmuseon kokonaiskävijämäärä oli v. 2008 yhteensä 19 843 ja v. 2009 yhteensä 18 854. Lastenmuseon puolella kävijöitä v. 2008 oli yht. 12 224 ja 2009 kaikkiaan 12 700 (2,26 €/

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinro	Y-tunnus
PL 4300 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunginmuseo@hel.fi	Sofiankatu 4 Helsinki 17 http://www.helsinginkaupunginmuseo.fi	+358 9 310 1041	+358 9 310 36664	800012-62637	0201256-6 Alv.nro FI02012566

27.4.2010

kävijä).

Lastenmuseon toiminta on nyt suunniteltu siirrettäväksi Sederholmin taloon, joka on hyvin saavutettava eri puolilta Helsinkiä tuleville lapsikävijöille, päiväkotiryhmille ja perheille. Toimintaa tutkitaan siirrettäväksi Sederholmiin Elefanttikorttelin korjausaikataulusta riippuen mahdollisesti jo 2012, jolloin toiminnan katkoksesta muodostuisi mahdollisimman lyhyt. Tuomarinkylän Lastenmuseorakennuksesta luovutaan vuoden 2011 alusta.

Sofiankatu 4 ja Katumuseo

Museon päätoimipiste on Sofiankatu 4:ssä, johon muutettiin vuonna 1994. Kyseessä on Lars Sonckin Stockmannille suunnittelema kulttuurihistoriallisesti ja rakennustaiteellisesti arvokas rakennus. Sofiankatu 4:ssä on perusnäyttelyn lisäksi konservointilaitos, kuva-arkistopalvelut, arkistotilat, elokuvateatteri, museokauppa sekä pääosa museon toimistosta, jossa työskentelevät tarjoavat oman erityisalansa asiantuntija- ja tietopalveluita. Vaihtuvien näyttelyiden tilaa Sofiankatru 4:ssä ei ole.

Toimitilat ovat peruskorjaustarpeessa. Parhaillaan käynnissä on hankesuunnittelu näyttely- ja yleisöpalvelutoimintojen sekä toimistotilojen siirtämiseksi Elefanttikortteliin.

Torikortteleiden elävöittämis- ja kehittämishankkeen osana voidaan päätoimipisteen siirtämisellä Elefanttikortteliin vähentää yksi erillinen näyttelypiste ja parantaa tilanahtaudesta kärsivän päätoimipisteen yleisöpalvelumahdollisuuksia sekä voidaan lisätä toiminnan omarahoitusta (ohjelma- ja tapahtumatilat, yritys yhteistyö, laajempi museokauppa, museokahvila, vaihtuvat näyttelyt).

Museon esinekokoelmatyö keskitetään pääosin Honkanummen kokoelmakeskukseen, jonka tiloihin tarvitaan laajennus. Sofiankatu 4:ssä oleva konservointilaitos ja päätearkistot eivät mahdu, eikä niitä ole mielekästäkään siirtää Elefanttikortteliin.

Sofiankatu 4:n pinta-ala on 2 724 m², josta näyttelytilaa n. 734 m². Vuokra on 566 983 €/v., museo-, toimisto- ja liiketilan neliövuokra on 17,66 €/m²/kk ja varasto- ja arkistotilojen 11,02 €/m²/kk, elokuvateatterin eri käyttäjille jyvitetty vuokra on 7 €/m²/kk.

Sofiankatu 4 on kaupunginmuseon suosituin käyntikohde, jonka kävijämäärä v. 2008 oli 46 667 ja v. 2009 yhteensä 47 942 (11,83 €/kävijä).

Sofiankatu 4:n tiloista ja katumuseosta luovutaan vuoden 2013 alussa, muuttovaihe ajoittuu vuoden 2012 lopulle.

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinro	Y-tunnus
PL 4300 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunginmuseo@hel.fi	Sofiankatu 4 Helsinki 17 http://www.helsinginkaupunginmuseo.fi	+358 9 310 1041	+358 9 310 36664	800012-62637	0201256-6 Alv.nro FI02012566

27.4.2010

Kokoelma-, konservointi- ja verstastiloja koskevat muutossuunnitelmat

Kaupunginmuseolla on tällä hetkellä kolme kokoelmakeskusta vuokrattuna kaupungin ulkopuolisilta vuokranantajilta, koska kaupungilla ei ollut tarjota sopivia tiloja. Tilat vuokrattiin tilapäisratkaisuin v. 2005–2006, kun edellisistä kokoelmatiloista Ruskeasuon halleilta, Arkadian kalliosuojasta ja Junatien makasiinista oli eri syistä pakko luopua. Malmin kokoelmakeskuksen laajuus on 3 365 m² ja vuosivuokra 298 326 €/v. (7,39 €/m²/kk), Honkanummen kokoelmakeskuksen laajuus on 3 456 m², vuokra 374 521 €/v. (9,03 €/m²/kk). Hyrylän kokoelmakeskuksen laajuus on 1 900 m² ja vuokra 125 704 €/v. (5,51 €/m²/kk). Tattarisuon museoverstaan koko on 240 m² ja sen vuokra 32 130 €/v. (11,16 €/m²/kk). Sofiankatu 4:ssä on lisäksi kokoelmatiloja (arkistoja) 132 m² ja museon konservointilaitos 200 m². Lisäksi osalle liikennevälineistä on ostettu säilytyspalvelut valtakunnallisesta tieliikennealan museosta Mobiliasta Kangasalta. Palvelusta maksetaan 18 477 €/v. Kaikkien edellä mainittujen tilojen kokonaisneliömäärä on 9 293 m² ja vuokrat yhteensä 910 255 €/v.

Kaupunginmuseon tavoitteena on keskittää kokoelmatoiminnot Honkanummen kokoelmakeskukseen, jonka yhteydestä on tarkoitus vuokrata lisätilaa noin 2000 m² nykyisestä rakennuksesta ja viereen rakennettavasta uudisrakennuksesta enintään 6 351 m². KoKe-hanketta on valmisteltu yhteistyössä Tilakeskuksen ja yksityisen kiinteistösijoittajan kanssa, mutta hankkeen jatkamiselle ei ole toistaiseksi saatu kaupunginhallituksen lupaa. Keskittämisen jälkeen v. 2014 kokoelma-, konservointi- ja verstastiloja olisi vain Honkanummella ja tilojen kokonaismäärä kasvaisi nykytilanteeseen nähden vain 2 514 m²:llä enintään 11 807 m²:iin ja vuokrat 141 809 eurolla 1 052 064 euroon/v. Välivaiheessa v. 2012–13 vuokramenot olisivat muutoista johtuvista päällekkäisyyksistä johtuen korkeammat. Hanke on kiireellinen torikortteleiden aikataulusta johtuen, koska museon näyttely- ja kokoelmatoiminta halvaantuu kokonaan ilman konservointilaitosta. Kaupunginmuseo on katsonut, että keskittämällä saavutetaan kestävä ja pysyvä ratkaisu arvokkaiden kokoelmien säilytyksen ja hoidon kannalta. Kustannusten kasvusta huolimatta ratkaisu on toiminnallisesti järkevä ja kestävä kehityksen mukainen ja tuottaa myös kustannussäästöjä eri tilojen ylläpito- ym. kuluissa sekä henkilökunnan työajassa ja kuljetus- ja matkustuskustannuksissa.

Tilamuutossuunnitelmien vaikutus museon neliömääriin ja käyttömenoihin

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinro	Y-tunnus
PL 4300 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunginmuseo@hel.fi	Sofiankatu 4 Helsinki 17 http://www.helsinginkaupunginmuseo.fi	+358 9 310 1041	+358 9 310 36664	800012-62637	0201256-6 Alv.nro FI02012566

27.4.2010

Selvityksen liitteessä 2 on esitelty kaupunginmuseon tilamuutossuunnitelmien vaikutus kokonaisneliö- ja vuokramääriin. Vuonna 2010 kaikkien toimitilojen vuokraneliöt ovat yhteensä 17 133 m² ja vuokrat 2 355 380 €/v. Muutetun palveluverkkosuunnitelman toteutuminen merkitsee, että vaikka em. kokoelmatiloista ja näyttelytoimipisteistä luovutaan, nousee museon kokonaisneliömäärä vuonna 2014 arviolta 20 571 m²:iin ja vuokrat 3 035 015 euroon. Erotus nykytilanteeseen nähden on siten +3 438 neliometriä ja 679 635 euroa. Kokoelmatilojen kasvu on siitä maksimissaan 2 514 neliometriä ja näyttelytoimipisteiden kasvu 924 m².

Palveluverkkosuunnitelma pienentää museon muita käyttömenoja lisäksi noin 100 000 eurolla. Suurimpia eriä ovat tilapäisen henkilöstön kulut, sähkö, it-, tele- ja puhelinkulut, koneet ja työvälineet, laitteiden ja kiinteistöjärjestelmien ylläpito, vartiointi- ja turvakulut, painatus- ja markkinointikulut sekä koneiden ja laitteiden vuokrat.

Esitetyn palveluverkkokarsinnan vaikutuksesta vuonna 2011 syntyy vuokramenojen säästöjä arviolta kaikkiaan 216 163 euroa vuoden 2010 vuokriin verrattuna.

Sähköiset palvelut

Edellä kuvattujen toimitilojen kehittämisen lisäksi keskeisiä strategisia tavoitteita ovat museon sähköisten palveluiden lisääminen. Sähköiset palvelut eivät kuitenkaan korvaa kokonaan museon tarjoamaa henkilökohtaista asiantuntijapalvelua. Museotoiminnan ytimessä ovat olennaisesti kokoelmat, aidot esineet ja kuvat, joita ilman ei synny elämyksellistä historiakokemusta, joten toimitiloja tarvitaan niin säilytykseen ja hoitoon kuin näyttelyihinkin. Sähköiset palvelut tarjoavat vaihtoehtoisen tien kulttuuriperinnön äärelle ja lisäävät siten kokoelmien saavutettavuutta.

Museolla on käynnissä useita sähköisen palvelun kehittämishankkeita: Kokoelmat verkkoon/ museon asiakasliittymä MASI, sähköinen museokauppa ja rakennuskulttuurin tietokanta (RAKU) verkkoon - hankkeet. Huolimatta siitä, että yli miljoonan kokoelmaobjektin digitointi on kuitenkin olevilla resursseilla pitkäaikainen ja päättymätön prosessi, voidaan vähitellen kokoelmiin ja kulttuuriympäristöön liittyvää tietoa saattaa paremmin yleisön saavutettavaksi myös sähköisesti.

Vireillä olevien hankkeiden kustannusten arvioidaan olevan v. 2010 noin 140.000 euroa. Kuvien verkkokauppa ja seuraavassa vaiheessa

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinro	Y-tunnus
PL 4300 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunginmuseo@hel.fi	Sofiankatu 4 Helsinki 17 http://www.helsinginkaupunginmuseo.fi	+358 9 310 1041	+358 9 310 36664	800012-62637	0201256-6 Alv.nro FI02012566

27.4.2010

toteutettava sähköinen museokauppa tulevat lisäämään museon myyntituloja, mutta niistä ei toistaiseksi ole olemassa luotettavia laskelmia.

Pöytäkirjanote kaupunginhallitukselle.

Lisätiedot:

Merisalo Tiina, museonjohtaja, puhelin 310 36485